GLASUL MINORITĂȚILOR
LA VOIX DES MINORITÉS
DIE STIMME DER MINDERHEITEN

ANUL / ANNÉE / JAHRGANG } XV. SEPTEMVRIE–OCTOMVRIE / SEPTEMBRE–OCTOBRE / SEPTEMBER–OKTOBER 1937. NUMĂRUL / NUMÉRO / NUMMER } 9-10

Problema proporționalității etnice în barourile României.

De: **Dr. Emeric Mikó** și **Dr. Oliver Szilágyi.**

Cel mai sfânt drept al societății este dreptul la muncă. Restrângerea, deformarea, modificarea nefirească și egoistă de orice natură a acestui drept poate atrage și atrage consecințe nebănuite, deoarece este vorba despre mai mult, decât de o restrângere a proprietății private, care se manifestă prin instituția expropierii fără contravaloare. Desconsiderând faptul că dreptul la muncă înseamnă pentru milioanele de oameni singura posibilitate de traiu, acesta este o condiție esențială, prealabilă a libertății umane și însăși a posibilității de-a putea deveni om și însăși a vieții demne de om. Este o plagă fatală a unei societăți, dacă admite, ca acest drept sfânt să devină prada fără apărare a criteriilor contra naturii, a impedimentelor artificiale și a interesului particular învelit în togile patriotice, deoarece prin aceasta deschide drumul vârtejelor, ale căror putere de răsturnare vertiginoasă este imensă și incalculabilă.

Aceasta o știe și Secția Minoritară a Partidului, când între altele a pus-o pe ordinea de zi, tratând o problemă în cadrul căreia vrea să-și dea socoteala despre atacurile, cari s'au indreptat și se indreaptă în contra dreptului la muncă al celei mai elite profesiuni libere, al avocaturii. Este deobște cunoscut, că așa zisele elemente patriotice și naționaliste din țară au pornit o luptă continuă, care durează mai mult de doi ani și jumătate, în contra avocaților proveniți din maghiarime și în general din alte minorități.

Ne găsim deci de o zi pe alta în faţa excluderii proectate a minorităţii maghiare dintr'o carieră liberă, care a dăruit clasei de mijloc a naţionalităţilor de dinainte de războiu, cele mai valoroase, cele mai independente elemente, ca să nu invocăm un alt exemplu, decât pe al dlui Iuliu Maniu, totdeodată o ştim prea bine că această tendinţă de excludere şi de privaţiune de drepturi nu se opreşte la cadrele barourilor, cari în cazul de faţă şi au asumat numai rolul de dubioasa glorie de a porni cu bunul exemplu înainte.

Aceasta o arată moţiunea Congresului Asociaţiilor profesiunilor libere din ţară, ţinută la Bucureşti, la 16 Mai 1937 cu o săptămână după Congresul Uniunii Avocaţilor, care adoptă întru toate moţiunea adusă cu o săptămână înainte de Congresul Avocaţilor, concepută în spiritul exclusivismului de rasă. Punerea în practică a acestor moţiuni, ar insemna că numai românul de origine etnică ar putea să devină liberprofesionist. Deci ne găsim în faţa acelei simptome generale şi intristătoare că asociaţiile de interes profesional nu numai că s'au abătut de drumul iniţial al intereselor profesionale contrar cu normele lor de organizare, ci s'au abătut şi de dispoziţiile categorice ale Constituţiei din 1923 şi în urma exemplelor din străinătate, dar pe acestea întrecându-le în multe, solicită luarea unor astfel de măsuri, iar ici-colo se apucă de unele incercări chiar şi pe terenul vieţii practice, ale căror consecinţe economice, sociale şi de politica externă şi minoritară nu pot fi prevăzute deocamdată.

Chestiunea proporţionalităţii etnice din România este deja o problemă europeană. De aceasta s'a ocupat deja Camera Comunelor din Anglia, precum şi presa din Germania, chiar şi Societatea Naţiunilor, se cuvine, ca şi noi, interesaţii în primul rând, a căror pâinea şi existenţa este periclitată prin introducerea respective prin octroiul proporţionalităţii etnice sau, ceeace corespunde mai bine adevărului, al numărului etnic totalitar, să ne ocupăm de aceasta în mod demn de importanţa cauzei.

I.

Istoricul problemei până la Congresul din Bucureşti ţinut la 9 Mai a. c. este cuprins în Nr. 2–3 din luna Februarie–Martie a. c. al Buletinului Uniunii, organul oficial al Uniunii Avocaţilor.

Din această revistă aflăm că situaţia elementului românesc în barouri a figurat deja în ordinea de zi a Congresului din

1935 la Târgu-Mureș. Spre a reține un adevăr istoric, constatăm, că în ordinea de zi a congresului din Târgu-Mureș, chestiunea aceasta a fost pusă în ultimul moment prin surpriză. Ne amintim foarte bine că dl. Perieteanu, președintele Uniunii n'a admis nici o discuție contradictorie la expunerea dlui P. Pogonatu, decanul baroului din Iași, pe motivul că chestiunea n'a figurat în ordinea de zi a congresului dela început. Contrar cu aceasta, s'a anunțat din scaunul președințial moțiunea, conform căreia Uniunea Avocaților spre a pregăti această chestiune va cere avizul barourilor.

După aceasta, Uniunea prin circulara No. 829 din 1936 s'a adresat barourilor cu următoarele întrebări:

1. Proporționalitatea elementului etnic național în baroul respectiv față cu celelalte elemente, adică care este numărul avocaților români creștini și al celor de alte naționalități sau credințe.

2. Care sunt după acel barou mijloacele eficace, pentruca pe căi legiuite, să se ajungă la stabilirea unei proporționalități raționale, care să asigure preponderența elementului etnic național în barouri.

Barourile au fost rugate, ca să primească eventualele obiecțiuni ale colegilor minoritari, ca Uniunea Avocaților să aibă un tablou complect și clar despre întreaga problemă și ca să fie în măsură să înfățișeze un expozeu cât mai obiectiv forurilor competente.

Până în ziua congresului, fixată în 1936, numai opt barouri au dat răspuns, astfel că Uniunea a fost nevoită să amâne ținerea Congresului și a emis o circulară nouă de urgitare sub No. 1890 din 21 Septemvrie 1936. În urma acesteia, a obținut răspunsul în total al 34 barouri, așa că termenul Congresului a putut fi fixat. Totdeodată s'a trimis barourilor cu convocarea discursul rostit de dl. Istrate Micescu, decanul baroului Ilfov, în ședința din 13 Decemvrie 1936 a Consiliului General al Uniunii și care reoglindește foarte interesant punctul de vedere acceptat de conducerea Uniunii în preziua Congresului și care totdeodată este un fenomen trist, că cum au devenit adepții proporționalității etnice sub influența elementelor, cari concurează și se supralicitează în adorația lor de rasă în decursul câtorva luni, adepții înfocați ai exclusivismului etnic.

În această cuvântare, trimisă barourilor Dl. Micescu accen-

tuază că proporționalitatea etnică nu poate fi principiu, deoarece Uniunea trebuie să fie preocupată de proporția elementului românesc, iar nu de pretențiile elementelor străine bazate pe numărul lor proporțional, «*când vorbesc de drepturi în România, conștiința mea refuză de a concepe alte drepturi decât ale Românilor.*» A vorbi în altfel insemană, ca să mă exprim în termen de profesie, a confunda interesele clientului cu ale adversarului, a uita pentru cine pledăm, a nu ști de ce parte a barei trebuie să stăm. „Prin urmare în căutarea unui principiu, unei temelii pentru edificiul etnic al baroului român, să proclamăm principiul drepturile elementului românesc în aceste barouri, fără a ne ocupa de soartea elementelor străine."

„Faptul că actualmente sunt și elemente străine de neamul nostru în barourile noastre, reprezintă o perioadă tranzitorie a cărei durată trebuie scurtată nu eternizată. A discuta proporția ca și cum ar fi vorba de un principiu, înseamnă de a renunța la discuție, de vreme ce aducem în principiu că străinii în țară pot să aibă drepturi în anumite proporții."

„Ori atunci chestia devine extrem de gravă. Cum, ori cine se naște pe pământul României, din orice neam de oameni s'ar trage, are drepturi ?

Ar însemna că dreptul să se reducă la o operațiune de constatare a ceeace este, în loc să rămână ceeace e însăși rațiunea lui de a fi, o adevărată operațiune de transformare „ceeace este în ceeace trebuie să fie".

„Urmăriți cu tot curajul și cu toată dârjenia ceeace trebuie să fie : Barourile curat românești."

Insuflețite de cuvântarea dlui Micescu au mai răspuns circularei 20 de barouri, așa că până în ziua ședinței Consiliului General din 21 Februarie au înaintat 54 barouri răspunsurile lor Uniunii și dat fiind că în țară sunt în total 66 barouri, numai 12 barouri n'au dat nici un răspuns.

În ședința din 21 Februarie, dl. președinte Perieteanu, rezumând rezultatele obținute, constată că din cele 54 barouri 35 s'au pronunțat în mod categoric pentru românizare și anume următoarele barouri :

Arad, Argeș, Bacău, Baia, Botoșani, Brașov, Buzău, Caliacra, Constanța, Covurlui, Dolj, Dorohoi, Durostor, Făgăraș, Fălciu, Hotin, Hunedoara, Ialomița, Iași, Ilfov, Lăpușna, Lugoj, Muscel, Oradea, Prahova, Putna, Romanați, Sălaj, Sighișoara,

Tecuci, Teleorman, Timişoara, Tutova, Vaslui şi *Vlaşca.* 14 barouri n'au dat răspuns categoric: *Alba, Bucovina, Caraş, Cluj, Maramureş, Mureş, Satu-Mare, Sibiu, Someş, Rădăuţi, Roman, Tighina, Turda* şi *Vâlcea.* Au protestat în mod categoric 5 barouri: *Bălţi, Cetatea Albă, Ciuc, Olt, Odorheiu.*

La această clasificare avem următoarele de adăogat: Botoşani este înşirat între acelea, cari au fost pe lângă românizare. Este adevărat că s'a înaintat un memoriu cu 46 iscăliturі, care propune oprirea înscrierii minorităţilor în barou, dar totdeodată un avocat român şi-a înaintat opinia separată, iar 25 avocaţi evrei sunt în contra românizării, deci acest barou aparţine între acelea, cari n'au dat un răspuns hotărât pentru românizare. Dacă baroul Mureş, unde la fel figurează două memorii, îl înşirăm în categoria acelora, cari n'au dat un răspuns categoric şi aci susţinătorii memoriului minoritarilor au fost în majoritate, atunci trebue să înşirăm şi Botoşani în această categorie.

Faţă de aceasta baroul Caraş este înşirat in categoria acelora, cari nu s'a pronunţat categoric pentru românizare, ori acest barou cere pentru trecut „numerus proportionalis" şi „numerus nullus" pentru viitor, ceeace este un răspuns destul de categoric pentru românizare. Luând în considerare aceste două barouri, raportul de 35 : 14 rămâne acelaşi. Ulterior, conform Nr.-ului 4—5 din Aprilie, Mai al Buletinului Uniunii a mai sosit răspunsul a cinci barouri. Barourile Brăila şi R.-Sărat se pronunţă pentru numerus nullus adecă pentru românizarea complectă, până ce barourile Cahul şi Gorj nu dau un răspuns categoric, iar baroul Soroca a protestat în contra românizării.

Dacă mai adăogăm la acesta proporţie că şapte barouri n'au răspuns, foarte verosimil din motivul că n'au putut cădea de acord, deci românizarea a avut adversari, faţă de 37 barouri, cari solicită românizarea stau 29 contra, cari n'au dat răspuns, sau au dat un răspuns evaziv sau chiar au protestat în contra românizării.

Dl. preşedinte Perieţeanu însă a expus la Congresul Avocaţilor punctul de vedere al barourilor altcum, ca la şedinţa din 21 Februarie al Consiliului General. Aci a relevat barourile Cluj, Rădăuţi, Roman şi Turda, ca unele cari solicită românizarea, despre cari în Februarie a vorbit că n'au dat un răspuns categoric. De aceia a protestat dl. Dobrescu, fostul vicepreşe-

dinte al Uniunii, la Congresul Avocaților democrați în contra faptului că moțiunile barourilor se interpretează contrar înțelesului lor original.

În primul rând, să examinăm problema în raport cu toată țara. Cum glăsuesc moțiunile acelor șase barouri, cari au fost în contra românizării ?

Baroul *Bălți* în cele opt propuneri ale sale propune, ca „pentru fiecare județ în parte să se fixeze un număr fix de advocați în raport cu numărul populației fără distincție de religie sau originea etnică." „Românizarea barourilor pe baza principiului ‚originei etnice' este lipsită de baza legală."

Conform baroului din *Cetatea Albă:* „În cadrul constituției nu se poate discuta sub nici o formă și sub nici un motiv românizarea barourilor."

Baroul din *Miercurea-Ciuc* a dat următorul răspuns: „Problema preponderenței elementului etnic pur românesc în barouri este în contrazicere cu Constituția țării și cu legea pentru Organizarea Corpului de avocați. Problema pusă la ordinea zilei fiind în realitate inexistentă nu numai în baroul Miercurea-Ciuc, dar în toate barourile, respingem ideia de a delibera asupra chestiunii elementului etnic în barouri."

Baroul *Odorhei:* Respinge ideia ca în barouri organele autonome ale avocaturii să se introducă politica artificială a uniformizării etnice. Cu atât mai mult respinge proectul concret privitor la realizarea acestei idei, protestând în mod solemn și energic împotriva oricărei încercări prezente sau viitoare, contrare constituției, normelor egalității de drept ale independenței avocaților și atribuțiunilor autonome ale barourilor."

Baroul *Olt* declară: „Față cu dispozițiunile cuprinse în legea pentru organizarea corpului de avocați, constituția țărei și tratatele de pace încheiate între România și principalele puteri aliate și acosiate, nu se poate soluționa problema asigurării preponderenții elementului etnic pur național."

Baroul *Soroca:* „Consideră că, criza din barouri nu se datorește elementului minoritar, ci crizei economice. Înființarea unei proporționalități pentru elementul etnic minoritar este în contradicție cu constituția și legile țării, contrazice sentimentului de mândrie românesc, care nu admite recunoașterea unei inferiorități ce ar trebui apărată prin mijloace degradatoare și șovine."

Aceste şase opinii separate stau ca o insulă în potopul moţiunilor extremiste, pentru ale căror tratare nu numai că n'avem spaţiu, dar deoarece repetă lozinci identice, o găsim de prisos. Numai incidental invocăm unele fenomene exaltatoare chiar din acestea, dintre cari moţiunea baroului *Ilfov*, de sub conducerea dlui Istrate Micescu, o găsim cea mai radicală, care în adunarea sa din 7 Februarie 1937 a hotărât numai atât: „Conştiinţa naţională a baroului de Ilfov nu concepe în România drepturile decât pentru Români." Mai moderaţii solicită „numerus proportionalis", majoritatea însă oprirea imediată a inscrierii minoritarilor conform baroului din *Fălciu* pe 10, baroului din *Baia* pe 15 ani, conform baroului din *Hotin* pe timp nedeterminat, conform barourilor *Iaşi, Romanaţi, Tecuci, Vaslui, Vlaşca, Constanţa* pe veci. Baroul *Tutova* declară în mod făţiş, că în România, numai românii de origină pot exercita profesiunea de avocat (Moţiunea votată de Adun. Gen. delib. din 7 Febr. 1937). Baroul din *Dolj* ar dori să extindă „numerus nullus" şi pe facultăţile de drept din ţară. Pe trecut, barourile din *Alba* şi *Arad* solicită introducerea examenului de limbă, în mod vădit stimulate de rezultatele examenelor de limbă repetate şi experimentate de aproape pe teritoriul acestor barouri, cari au rărit rândurile funcţionarilor publici minoritari. Natural pe lângă atâtea propuneri contrare Constituţiei se iveşte şi problema modificării Constituţiei, solicitată de către baroul *Buzău*.

Nu continuăm înşirările, deoarece pe noi ne interesează mai de aproape atitudinea celor 20 barouri ardelene, dintre cari 10 au pronunţat categoric pentru românizare: *Arad, Braşov, Caraş, Făgăraş, Hunedoara, Lugoj, Oradea, Sălaj, Sighişoara, Timişoara*. La aceasta înşirare trebuie să remarcăm că avocaţii unguri din *Treiscaune* aparţinând Braşovului au acceptat proporţionalitatea cu aceea motivare expresă, că o proporţionalitate stabilită în mod just crează pentru ei o situaţie mult mai favorabilă celei prezente. Iar opiniile separate ale avocaţilor minoritari din *Oradea*, conform relatărilor confratelui Dr. Soós Stefan, n'au fost luate în considerare de către Uniune. Iar baroul din *Arad* s'a ferit să aducă problema înaintea adunării generale, unde s'ar fi pronunţat foarte uşor împotriva românizării forţate, aşa că opinia exprimată de acest barou nu este d cât opinia consiliului compus din şapte membri, neechivalentă cu moţiunea unei adunări generale. Opt barouri n'au dat răspuns

categoric: *Alba, Cluj, Maramureș, Mureș, Satumare, Sibiu, Someș, Turda,* iar două s'au pronunțat în contra: *Ciuc* și *Odorheiu.*

Deci *în Ardeal față de 10 barouri, cari pretind românizarea, stau 10 barouri, cari n'au dat un răspuns categoric sau sunt în contra românizării.* Punctul de vedere al barourilor este următorul:

Alba: Constată că elementul etnic românesc indică o continuă creștere, atingând azi o proporție de 71·3 % români, față cu 29 % minoritari. Propune pentru viitor o pregătire teoretică și practică cât mai serioasă, stagiu și examen de avocat, la examenul de avocat să se țină seamă în mod deosebit de posedarea perfectă a limbei române, asigurarea unei severe morale profesionale și excluderea acelora, cari manifestă o atitudine anticonstituțională sau contra Statului.

Arad: (Numai propunerile consiliului baroului) Consideră că nu este oportun ca problema românizării barourilor să fie adusă în discuția adunării generale, deoarece aceasta trebue rezolvată pe calea legiferării. Propune o verificare riguroasă a actelor, în baza cărora s'au făcut înscrierile, să fie eliminați cari în timpul preluarii imperiului român au fost călăii poporului român, cari fac parte din organizațiuni subversive, comuniste, francmasonerie și revizioniste, sau au apărat pe aceia cari au făcut parte din aceste organizații și cari nu se împacă cu stăpânirea românească. Avocații minoritari să fie supuși unui examen de cunoașterea limbii române.

Brașov: În unanimitate (?) s'a pronunțat pentru principiul proporționalității etnice."

Caraș: „Numerus nullus" pentru viitor și „numerus proportionalis" pentru trecut.

Cluj: Constată ca o necesitate preponderența elementului etnic românesc, mai departe că din cauza scăderii condițiunilor de studiu teoretic, a stagiului efectiv, numărul avocaților a crescut vertiginos. Pentru viitor propune limitarea numărului avocaților, lărgirea autonomiei barourilor în sensul ca să poată exercita drept discrețional de selecționare cu ocazia înscrierilor în barou, un sistem de studii teoretice mai sever, stagiu efectiv și mai îndelungat, legiferarea unui cod al eticei și onoarei profesionale și a conduitei particulare a membrilor din barou.

Făgăraș: Să se introducă principiul proporționalității etnice respectându-se drepturile câștigate, o cât mai largă autonomie

a barourilor, trebuește ridicat și prestigiul moral și profesional al corpului, măsurile de selecționare trebue să înceapă la facultate, introducerea examenului de admitere în Corp și aplicarea codului moralei profesionale.

Hunedoara: Pentru ca elementul etnic național românesc să aibă preponderența în barouri și spre a împiedeca suprapopularea barourilor, propune limitarea numărului avocaților, lărgirea autonomiei barourilor, o pregătire profesională printr'un sistem de studii teoretice mai sever, o disciplinare a membrilor pe terenul activității publice și a vieții particulare, respectarea drepturilor câștigate, restrângerea atribuțiunilor notarilor publici.

Lugoj: Spre a asigura preponderența elementului românesc accentuează necesitatea dreptului de selecționare al barourilor, asigurarea speselor avocaților, ridicarea moralei profesionale, desființarea instituției notarilor publici, ridicarea drepturilor notarilor comunali de a redacta acte de notariat, extinderea legii autentificărei actelor pe întreg teritoriul țărei.

Maramureș: Păstrarea caracterului național al barourilor înțelege prin aplicarea strictă a legii avocaților. Preponderența elementului etnic românesc o așteaptă dela creșterea tineretului din punctul de vedere moral și religios.

Ciuc: Moțiunea baroului, prin care protestează în contra proporționalității, am expus-o mai sus.

Mureș: Baroul n'a adus o moțiune unică, deoarece avocații minoritari au fost în majoritate, decanul n'a admis la vot moțiunea susținută de minoritari, ci a înaintat-o Uniunii precum și moțiunea avocaților români. (V. raportul dlui Dr. A. Baciu în ședința cons. gen. din 21 Febr. 1937.)

În sensul moțiunii avocaților minoritari problema proporționalității etnice pusă la ordinea de zi este contrară Constituției și nu poate forma obiectul unei hotărâri legale.

Avocații români creștini pornesc dela ideia, că România-Mare s'a constituit în urma jertfei de sânge a Românilor și nu poate dura decât atâta timp, cât îl conduc românii de origine etnică. „Faptul de a fi născut pe teritoriul acestei țări, nu-i poate conferi drepturi de conducere decât aceluia, care aparține elementului etnic național." Numai acest element român creștin poate fi deplin pentru curățenia morală și regenerarea prestigiului profesional al baroului românesc. De aceea propun modificarea actualei legi a avocaților, în sensul că sufragiul pentru

conducerea baroului, consiliului de disciplină, pentru consiliul general al avocaților, aparține numai avocaților români creștini, să stabilească numărul maximal al avocaților, să se lărgească autonomia barourilor spre a putea opri accesul elementelor nesigure sub raport patriotic și național. Frecvența regulată a cursurilor să fie obligatorie pe facultăți, exercitarea stagiului să fie efectivă, în urma căruia se va da un examen de avocat. Nostrificarea diplomelor universităților străine să fie oprită, unde dreptul se tratează contrar concepțiunilor dreptului românesc sau unde se alimentează ura în contra țării. Dorește o severă disciplinare a membrilor Corpului. Pe urmă, supunerea tuturor avocaților la un examen de limba română și la altul de a pleda.

Odorheiu: Moțiunea de protest din acest barou am expus-o mai sus.

Oradea: În interesul realizării principiilor generale stabilite și de celelalte barouri propune următoarele: Limitarea numărului avocaților repartizat pe localități în raport cu numărul populației, a importanței factorilor economici, a stării sociale și materiale. Înlăuntrul acestui număr limitat stabilit pe barouri să se aplice proporționalitatea etnică potrivită după populația întregei țări. Să fie acordat barourilor drept discrețional de selecționare cu ocaziunea înscrierilor în barou. Selecționarea să fie obținută prin studiile juridice și examenul de avocat, prin controlul sever al eticei avocațiale. Avocații după 35 ani de activitate profesională să fie pensionați, tariful minimal să fie aplicat riguros, taxele de timbru să fie eftinite, sistemul de notariat să fie unificat prin extinderea sistemului din Vechiul Regat.

Sălaj: Conducerea baroului să fie asigurată pentru elementul etnic național, baroul stă pe principiul drepturilor câștigate, în consecință nici o măsură restrictivă nu se poate aplica nici față de membrii actuali ai barourilor, nici față de studenții în drept, actualmente înscriși la o universitate din țară. Proporționalitatea se va aplica după numărul total al avocaților din întreaga țară și nu deosebit după fiecare barou.

Satu-Mare: Constată de o legitimă îndreptățire a elementului etnic național de a conduce în mod efectiv baroul din Satu-Mare. Nemulțumirile ce există în barouri nu sunt de ordin politic, ci sunt de ordin economic și financiar, prin urmare curmarea acestor nemulțumiri se poate face cu asemenea măsuri economice și financiare, cu toate că n'ar avea nici o obiec-

țiune, dacă pentru ajutorarea elementului etnic național din barouri se vor lua măsuri de îmbunătățire, acestea însă fără vătămarea drepturilor asigurate prin legile tuturor conaționalilor de altă origine etnică. Dorește: abrogarea legilor notarilor publici și extinderea sistemului din Vechiul-Regat, abrogarea dreptului notarilor comunali să redacteze acte de notariat, abrogarea dispozițiilor din procedura civilă ardeleană privitoare la judecătoriile de arbitri, urmând ca aceste instanțe să funcționeze sub auspiciile directe ale barourilor, ridicarea dotării fondului de asistența judiciară gratuită, crearea obligatorie de serviciu contencios pe lângă instituțiunile publice cum sunt: Camera de Comerț și Industrie, Camera de Agricultură, Camera de Muncă, Casele de Asigurări Sociale, Administrații Financiare, sindicalizarea obligatorie a membrilor diferitelor barouri, abrogarea tuturor dispozițiunilor de modificare a legii pentru Organizarea Corpului de Avocați, restabilindu-se în totul situația creată prin legea din 28 Decemvrie 1931 cu respectarea drepturilor câștigate.

Sibiu: Constată că în ce privește baroul Sibiu, românizarea lui și păstrarea caracterului său românesc nu reclamă măsuri speciale. Nu este nici drept, nici oportun de a restrânge dreptul celor ce aparțin minorităților istorice din Transilvania de a fi înscriși în barouri ca avocați și stagiari. Având în vedere că problema evreiască se pune în mod acut și în barouri, este de părere că trebue suspendate înscrierile de avocați și stagiari ai evreilor în barouri până când se va ajunge la proporția etnică pe țară, ce rezultă după recensământul din 1931. Găsește de necesar ca și comuniștii să fie declarați nedemni pentru a putea fi înscriși în barouri.

Sighișoara: Pentru asigurarea preponderenței românești, legea avocaților trebue să fie modificată în sensul că numărul avocaților să fie limitat, decanul baroului nu poate fi ales decât dintre avocații de origine etnică românească, numărul avocaților minoritari în barouri să fie proporțional cu numărul populației minoritare pe țară, să se lărgească autonomia barourilor, acordându-li-se puteri discreționare de selecționare cu ocazia înscrierilor și schimbarea condițiunilor generale de admisibilitate în Corp, iar până la legiferare propune întroducerea unui examen de limba română pentru toți avocații și avocați stagiari minoritari și radierea tuturora, cari nu exercită profesiunea în mod efectiv.

Someș: Constată că în decurs de câțiva ani în baroul Someș, elementul românesc a câștigat preponderența, iar minoritarii dispar din zi în zi. Drepturile câștigate ale minoritarilor nu se pot altera nici pe cale legislativă, în ce privește viitorul să se pună stavilă la invadarea profesiunei de avocat din partea elementelor slabe și nepregătite. Românizarea barourilor este garantată prin evoluția naturală și firească.

Timișoara: Baroul pretinde în interesul preponderenței elementului etnic românesc modificarea legii avocaților în sensul, ca legile modificătoare să fie abrogate, doctoratul și examenul de avocat să fie obligator, avocații să fie pensionați după 35 ani de activitate, sindicalizarea obligatorie la actele de notariat, cine primește o pensie de orice fel să nu poată fi avocat, avocatura clandestină să fie stârpită, notarii comunali să nu poată redacta acte de notariat.

Turda: În interesul asigurării preponderenței elementului românesc, solicită modificarea legii avocaților în sensul ca între condițiunile de primire în barou să fie și cunoașterea limbii române, să se introducă examenul de avocat, cei cari au obținut diplome în străinătate să facă efectiv un examen de licență sau de doctorat în țară, numărul avocaților să fie limitat, autonomia barourilor să fie lărgită, nivelul pregătirii profesionale să fie ridicat, etica profesională să fie supusă unui control sever, iar activitatea publică și conduita particulară a avocaților să fie disciplinată.

Dacă aruncăm o privire asupra răspunsurilor înaintate de către barourile ardelene Uniunii, la întrebările puse de aceasta, îndată o putem observa că intoleranța șovinistă a luat în Ardeal numai ici-colo proporțiile șovinismului regățean. Barourile s'au abținut în general spre a manifesta în mod fățiș românizarea forțată și între acelea, cari n'au dat un răspuns categoric, mai multe, astfel în cea mai largă măsură baroul din Satu-Mare, a înțeles să asigure drepturile minoritarilor. Propunerile barourilor în general le putem împărți în trei categorii, după interesul, care le-a sugestionat. Propunerile sugestionate *de interesul public* sunt acelea, cari solicită exercitarea efectivă a stagiului, ridicarea nivelului pregătirii profesionale precum și tendințele spre respectarea tarifului minimal avocațial și stârpirea avocaturii clandestine. *Egoismul profesional* se manifestă în acele propuneri, cari tind la o limitare artificială a numărului avocaților, la o

îngreunare a înscrierii în Corp peste măsura interesului public, la extinderea pe toată țara a unor legi, ca de exemplu legea autentificării actelor din Vechiul-Regat, la sporirea ocaziilor de lucru și la restrângerea activității altor profesiuni în favoarea avocaturii. Dar peste tot *egoismul național* predomină majoritatea dezideratelor, chiar și atunci, când barourilor le-ar place să le învălească într'o haină mai acceptabilă a apărării intereselor profesionale, ca de exemplu lărgirea autonomiei barourilor în ce privește înscrierea membrilor, cari în atmosfera de azi încărcată de intoleranța națională, precum o arată și activitatea desfășurată de baroul Ilfov în ultimii doi ani încă sub eficacitatea legii avocaților actuale, poate conduce foarte ușor la respingerea totală a stagiarilor minoritari, la sabotarea rezolvării petițiilor de înscriere și astfel la excluderea totală a elementului minoritar. Iar în ce privește supunerea unui examen de limba română a avocaților minoritari, cari mai mult de un deceniu și jumătate își desvoltă activitatea lor profesională în fața instanțelor românești în limba română, atât oral cât și în scris, sau cari au obținut diplomele lor dela facultățile de drept din țară, trebue s'o considerăm ca absurdă, deoarece aceasta ar însemna o atare dezavuare a activității instanțelor judiciare precum și a diplomelor eliberate dela facultăți, pe care nici prestigiul și demnitatea țării n'ar putea admite și tolera.

Nu putem omite nici faptul evidențiat în atâtea moțiuni, opinii, studii în legătură cu aceasta problemă, că ridicarea problemei proporționalității etnice se îndreaptă în primul rând împotriva avocaților evrei, cari într'adevăr au invadat majoritatea barourilor peste numărul proporțional al populației evreiești. Baroul din Sibiu face distincția evidentă între minoritățile istorice și neistorice, înțelegând sub acestea evrei.

Că barourile din Ardeal au stat pe un punct de vedere mai moderat în raport cu restul țării, s'a dovedit și în ședința din 21 Februarie a Consiliului General al Uniunii, când dl. Dr. A. Dragomir, decanul baroului din Cluj a rezumat în următoarele punctul de vedere ardelean, la care au aderat afară de unul toate barourile: În primul rând, numărul avocaților să fie limitat și fiecare barou să fixeze separat numărul maximal al membrilor. Între aceste limite, preponderența elementului românesc să fie asigurată și până ce elementul românesc nu ajunge la majoritate, înscrierea altor elemente poate fi suspendată. Dupăce ele-

mentul românesc a ajuns la preponderență, înscrierea altor elemente poate fi admisă și prioritatea să fie asigurată minoritarilor autohtoni, așa Ungurilor și Sașilor. Evreii pot avea loc în barou numai în al treilea rând. În aceiași ședință dl. Dr. G. Oșianu, decanul baroului din Satu-Mare a declarat și a accentuat că nu este de acord întru toate cu dl. Dr. Dragomir. A declarat fățiș, că dacă azi s'ar arăta disproporționalitate etnică în barouri, cauza este că «*minoritarii astăzi nu sunt admiși nici în justiție, nici în armată, nicăeri*». „Intreprinderile industriale comerciale, care sunt în mâna minoritariior, totuși au avocați români". Dacă se legiferează în sensul că se restrânge drepturile avocaților minoritari, va fi o reacție în sensul că și clientela minoritară, văzând că conaționalii lor sunt persecutați, nu vor mai lua avocații, cari pretind românizarea. Iar avocații minoritari vor fi determinați, exact ca și Românii sub stăpânirea ungurească, să se pregătească cât mai bine, așa că proporționalitatea etnică va avea întocmai efectul contrar celui dorit. După dl. Dr. G. Oșianu a vorbit dl. Dr. Czeglédy Nicolae, delegatul baroului Oradea, declarând că bogățiile naturale ale României sunt suficiente pentru hrănirea întregei populații și nu este nevoe de limitarea artificială a dreptului la muncă. România a fost întotdeauna patria democrației și a stat într'o rudenie spirituală cu democrațiile mari din Apus și Nord. Dacă părăsește drumul democrației, va avea mai multă pagubă, decât folos.

Aceasta atitudine moderată însă, în mod regretabil s'a arătat de-ar fi avut numai caracter provincial în ritmul evenimentelor de mai târziu. Ne aducem cu toții aminte, marea parte a delegaților minoritari cari au fost împiedecați de către elemente străine de barouri, ca să pătrundă în sala Congresului ținut la 9 Mai 1937. Astfel punctul de vedere al avocaților unguri a putut fi expus de către dl. senator Dr. Gyárfás Elemer numai în fața congresului paralel al avocaților români neadmiși în sala Congresului, unde elementele progresiste ale avocaților români au însușit întru toate doleanțele minorităților, în spiritul democrației curate și a înțelegerii reciproce a popoarelor. Totdeodată însă Congresul oficial a adus următoarea moțiune:

1. „Barourile vor avea o componență totalitară românească autohtonă.

2. În vederea realizării și asigurării alcătuirii românești a Barourilor se va proceda de îndată la verificarea tuturor înscrie-

rilor în Barouri, procedându-se la ştergerea din tablouri a tuturor celor a căror înscriere urmează să fie considerată inexistentă, din lipsa condiţiunilor esenţiale la înscriere.

3. Comisiunea Permanentă a Uniunii Avocaţilor este împuternicită să fixeze normele de realizare a hotărârii acestui Congres.

4. Hotărârile Comisiunii Permanente vor fi obligatorii şi executorii imediat pentru toate barourile din ţară.

5. Consiliile barourilor cari nu se vor conforma vor fi dizolvate."

Aceasta moţiune este oglinda cea mai fidelă unde am ajuns şi cu toate că dela aducerea moţiunii nu s'a luat nici o măsură practică decizivă cu efect general, dar nu suntem pesimişti când declarăm că nu vedem nici un semn că ambiţia naţionalistă ar fi pierdut ceva din vehemenţa sa originală. Din contră, simptome sporadice, dar serioase, ne someză, ca să studiem întreaga problemă în amănunte, ca lupta ce se va da pentru existenţa noastră de om şi de intelectual, să nu ne găsească nepregătiţi.

La examinarea acestei probleme trebue ca în primul rând să declarăm, că nu protestăm în contra unei mişcări sociale, care vrea să vadă cât mai mulţi avocaţi români în barouri. Problema astfel concepută ar fi una pur demografică şi socială, care nu ne-ar privi pe noi şi am fi incompetenţi, ca să ne amestecăm. Ceeace însă trebue s'o împiedecăm, probabilitatea înfiorătoare că fiii intelectuali ai minorităţii noastre după eliminarea lor din funcţiile publice, să fie eliminaţi acum şi din carierele profesiunilor libere aşa şi din avocatură, deoarece aceasta posibilitate are repercusiuni imense asupra întregii vieţii noastre de minoritar, deoarece în acel caz instituţiile noastre minoritare precum şi conaţionalii noştri pot rămâne în faţa instanţelor fără nici o apărare. Este suficient, ca să relev cazul concret al procesului pornit în urma transcrierii averii Ordinului Premonstratensilor din Oradea în favoarea Statului, când avocatul român în urma presiunii sociale a fost nevoit să se retragă din proces. Nici în viitor, nu prea se poate crede că faţă de o activitate de talia d-lui prof. Ghibu, în urma căreia s'au transcris averile unor comunităţi religioase maghiare în favoarea Statului, să se găsească avocat român, care să susţină interesele minoritare. Nu ne putem lipsi deci de avocaţi unguri şi trebue să credem,

că în sfârșit considerațiunile mai bune, ce se manifestă față de noi ici-colo și azi vor birui, ținem însă de necesar, ca să manifestăm și noi o atitudine cerută de împrejurări.

II.

După cunoașterea istoricului problemei, se pune întrebarea: este oare justificat punctul de vedere susținut de curentele de extrema dreaptă? Oare avocații minoritari reprezintă de fapt o preponderență în barouri? Spre a-și motiva părerea, extrema dreaptă afirmă, că avocații români trăesc în cea mai mare mizerie, deoarece numărul mare al avocaților minoritari îi privează de posibilitățile de câștig.

Înainte de toate, să vedem întru cât corespunde adevărului afirmația, că avocații minoritari iau pâinea avocaților români? Este deobște cunoscut că păturile largi sociale și îndeosebi cele maghiare, în credința că avocații români în urma legăturilor lor personale pot proceda cu mai mare rezultat, cea mai mare parte a cetățenilor minoritari stau în legătură cu avocații români, le încredințează lor și cauzele cele mai mărunte. În schimb, este cu totul firesc, că românul nu recurge numai în mod sporadic și ocazional la avocatul minoritar. Aceasta nu necesită nici o probă, avem a face cu fapte de notorietate publică, este suficient, ca să invocăm declarațiile făcute de dl. Dr. Oșianu decanul din Satu-Mare în ședința Consiliului General al Uniunii din 21 Februarie 1937 și pe cari le-am expus mai sus.

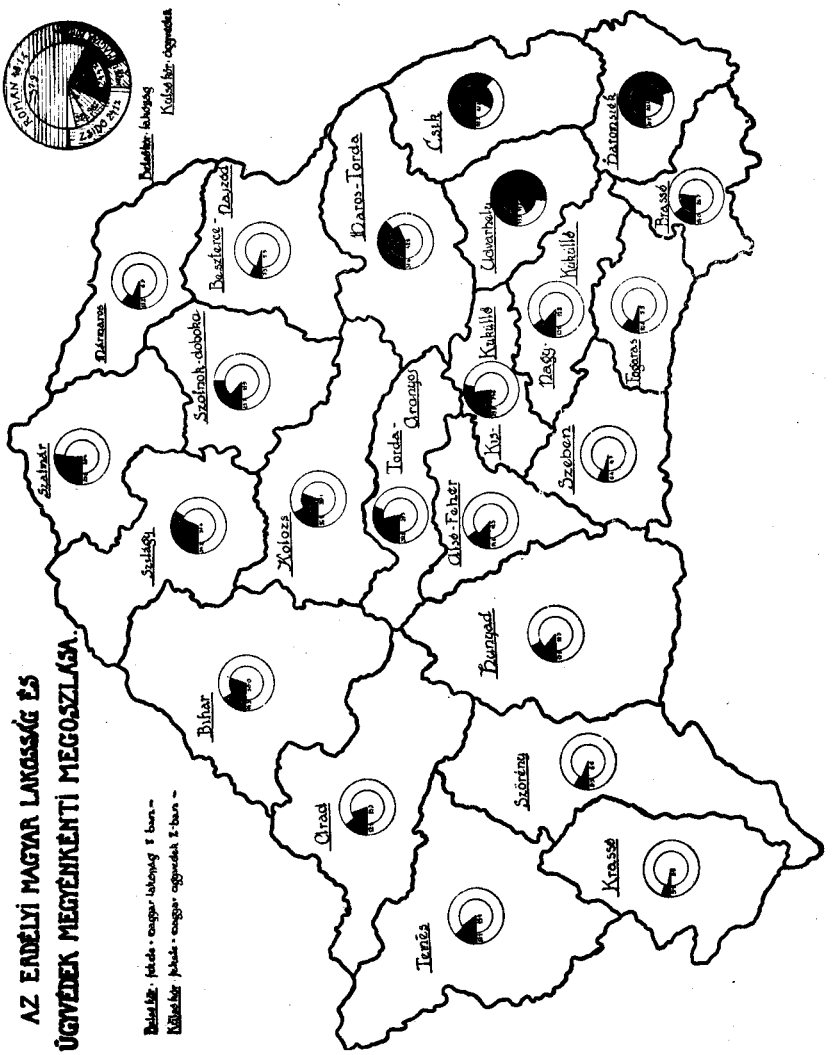
Argumentul al doilea ar fi, că barourile sunt invadate de avocații minoritari, cari iau locul Românilor. Pe noi ne interesează în primul rând situația din Ardeal și de aceea ne ocupăm de aceasta mai pe larg. Deoarece cel mai bun cunoscător al acestei probleme este dl. coleg Dr. Arpad Kiss din București, dovezile noastre le grupăm în baza datelor din 1936 culese de D-sa și vom reproduce tabelul și harta lui explicativă.

Înainte de toate, trebue să știm, că conform recensământului oficial, maghiarii fac 24·4 % din populația Ardealului. Deci chiar dacă am accepta principiul, că numărul avocaților unguri n'ar putea să depășească numărul proporțional al populației, numărul lor ar putea să se ridice la 24·4 % în raport cu numărul total al avocaților de pe teritoriul Ardealului. *Față de aceasta, numărul avocaților unguri în raport cu numărul avo-*

caților ardeleni face 20·47 %. Este deci evident, că nu atinge numărul proporțional al populației. Situația pe județe este următoarea.

Județul	Populația maghiară		Avocații maghiari		Proporția avocaților maghiare	
	în cifre	în %	în cifre	în %	mai mare în %	mai mic în %
Alba	24.021	11·3	13	14·6	3·3	–
Brașov	44.728	26·7	16	14	–	12·2
Ciuc	120.536	82·2	31	59·5	–	22·7
Cluj	100.712	30·1	49	16·4	–	13·8
Făgăraș	4.756	5·5	4	10·8	5·3	–
Hunedoara	37.562	11·3	19	17·5	–	6·2
Mureș	123.240	42·6	49	37·6	–	5
Năsăud	7.536	5·3	4	7·3	2·0	–
Odorheiu	119.300	91·8	44	75·5	–	16·3
Sibiu	9.094	4·7	6	6·4	1·7	–
Someș	33.897	15·5	19	25·7	10·2	–
Târnava-Mare	17.466	11·8	9	15	3·2	–
Târnava-Mică	35.272	23·6	14	14·6	–	9
Treiscaune	109.371	80·7	45	70·1	–	10·6
Turda	39·305	21·5	20	32·8	–	11·3
Arad	82·385	19·5	32	12·1	–	7·4
Bihor	152·942	30·0	41	14·5	–	15·5
Maramureș	11·181	6·9	6	11·2	4·3	–
Sălaj	107·738	31·4	33	34·2	2·8	–
Satumăre	74·830	25·4	36	25·9	0·2	–
Caraș	5·039	2·5	2	5·1	2·6	–
Severin	15·823	5·6	7	8·3	1·7	–
Timiș-Torontal	76·941	15·4	41	12·1	–	1·7

Ca o explicație mai plastică, dăm mai jos o hartă:

Din datele de mai sus iese la iveală că numărul avocaților unguri în cele mai multe locuri, indeosebi în județele cu o populație maghiară covârșitoare, rămâne mult în urma cifrei proporționale a populației. Așa în județele: Brașov, Ciuc, Cluj, Mureș, Odorheiu, Tânava-Mică, Târnava-Mare, Treiscaune, Arad, Bihor și Timiș-Torontal. Iar acolo, unde numărul proporțional depășește întrucâtva numărul proporțional al populației maghiare

(d. e. Făgăraș, Caraș, Sibiu, Maramureș) este vorba de un număr minimal de avocați, așa că ar fi ridicol a o invoca ca argument în favoarea românizării.

În mod regretabil, nu ne stau la dispoziție datele referitoare la repartizarea avocaților maghiari după vârstă. Publicăm însă tabloul de mai jos, din care rezultă că românizarea barourilor pășește înainte cu elan și disproporția în defavoarea maghiarimii va fi și mai bătătoare la ochi în decursul câtorva ani. Tabloul de mai jos arată numărul și procentul avocaților români și unguri înscriși în ultimii 10 ani în barourile ardelene conform datelor dlui Dr. Arpad Kiss, publicate în Revista „Hitel" No. 1. din 1937.

	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935
S'au înscris în total avocați:	96	85	247	104	116	133	244	127	101	45
Români din aceștia	65	62	145	65	84	83	150	69	60	30
%	67·7	72·9	58·7	62·5	72·7	62·4	61·4	54·3	59·4	66·6
Unguri din aceștia	17	14	43	17	16	17	31	14	16	9
%	17·7	16·4	17·4	16·3	15·0	12·7	12·7	11·0	15·8	20·0

Se poate vedea din aceasta că față de proporția de 24·4 % a populației maghiare, media numărului proporțional al tinerilor maghiari este 15·5 %, până ce față de numărul proporțional de 57·9 % al populației române, numărul tinerilor avocați români face 63·86 %.

Datele de mai sus arată elocvent că nu este și nici nu poate fi vorba că avocații unguri ar ocupa loc peste numărul proporțional al populației în barouri. Pentru a dovedi, că acest număr proporțional este diminuat din cauza situației faptice, nu trebue să invocăm altceva, decât aceea că, de ani dearândul minoritarul nu este numit în funcțiile publice, decât în cazuri foarte rare și excepționale. Chiar soartea funcționarilor minoritari rămași este foarte dubioasă, deoarece sunt amenințați de primejdia concedierii fără nici o pensie sau indemnizație finală.

În urma protecției muncii naționale la intreprinderile particulare, plasarea ungurului minoritar se face în condițiuni tot mai grele, astfel siliți de imprejurări, titrații sunt nevoiți să îmbrățișeze cariera singură potrivită capacității lor intelectuale, unica posibilitate, care până în prezent a rămas liberă, avocatura. Din datele statistice, publicate de dl. Dr. Arpad Kovács în

Revista „Magyar Kisebbség" (Minoritatea Maghiara) No. 4 şi 5—6 din 1937 rezultă că în Ardeal

dintre 98 consilieri de Curte au fost români 83 şi 3 unguri (3·06 %),

dintre 269 judecători de Tribunal 241 români ş. 13 unguri (4·8 %),

dintre 375 judecători de Ocoale 294 români şi 40 unguri (10·6 %),

dintre 2125 funcţionari judecătoreşti 1745 români şi 233 unguri (10·9 %).

Pentru aceasta, chiar dacă ar fi adevărată teza aspiraţiunilor naţionaliste extreme, că elementul minoritar în barouri creşte mereu, aceasta situaţie ar fi foarte naturală, deoarece în faţa elementului românesc nu se găsesc acele bariere. Titraţii sunt primiţi în administraţie, justiţie, comerţ, finanţe. Faţă de aceasta, pentru titraţii proveniţi din minoritatea maghiară, rămâne o singură carieră, avocatura. De aceea, datele statistice de mai sus nu pot fi dătătoare de măsură nici pentru stabilirea numărului proporţional al titraţilor, deoarece faţă de numărul total al titraţilor minoritari, figurează numai o parte infimă din numărul titraţilor români, cari exercită profesiunea de avocat, deci aceste date pot fi judecate numai cu considerare la aceasta împrejurare. Astfel datele invocate şi spicuite după plac spre a întări teza extremei drepte, nu pot fi considerate ca serioase, deoarece după o cercetare temeinică, ni-se par a justifica tocmai teza contrară.

III.

Nu putem trece sub tăcere nici un moment că moţiunea Congresului ţinut la 9 Mai 1937 ne-a creat fără îndoială o situaţie gravă, ale căror consecinţe pot fi prevăzute şi atârnă peste capul nostru ca o sentinţă ameninţătoare. În sensul art. 122 din legea pentru Organizarea Corpului de Avocaţi, moţiunile Congresului au caracter executoriu, chiar urmează să fie executate din partea organelor încredinţate cu acestea pe lângă sancţiunile şi pedepsele prevăzute. Oricăror împrejurări să fie datorată existenţa acestei moţiuni, noi stăm în faţa unei moţiuni, care este executorie, deci trebue să ne dăm seama că ce trebue să facem şi de toate posibilităţile, cari ar feri sutele dintre conaţionalii noştri intelectuali de sabia lui Damocles. Trebue să constatăm cu tristete, că căile de remediu juridic se

arată din primul moment insuficiente. În contra moțiunilor adunărilor generale ale barourilor și Congresului Uniunii nu există nici o cale de atac prevăzută în legea de organizare a Corpului. Rezultatele alegerilor din barouri pot fi judecate în recurs de Comisia Permanentă a Uniunii, dar nu putem spera, să câștigăm lupta argumentelor juridice în ce privește compunerea consiliilor în fața acestui organ având ca adversari pe oratorii elocvenți ai curentului naționalist, cari își permit orice rabulistică sucită. Nici legea contenciosului administrativ nu ne oferă mai multe posibilități. Aceasta lege în mod corespunzător cu dispozițiile referitoare din Constituție vrea să apere în mod suficient individul lezat în drepturile sale prin actele ilegale ale autorităților publice. În cazul concret, avocații împiedecați în exercițiul chemării lor, precum și cei eliminați numai pentru originea lor maghiară ar fi astfel de indivizi lezați în drepturile lor. Dar pe această cale nu prea avem ce căuta. Făuritorul distins și nobil al legii avocaților, mult regretatul C. Naumescu, președintele Uniunii vizând în primul rând interesele avocaturii ca profesiune, a vrut să vadă un Corp independent de orice ingerință externă. Evident nu s'a gândit că aceasta autonomie a Uniunii Avocaților va crea situații similare celei de azi. Având în vedere spiritul acestei legi și înalta Curte de Casație s'a pronunțat deja în sensul că Uniunea Avocaților nu poate fi considerată de autoritate publică, la care ar referi dispozițiile legii contenciosului administrativ, așa că actele ei nu sunt atacabile în contencios.

Se pune deci întrebarea că dacă mișcările contrare Constituției, evoluției generale juridice și dreptului natural al omului la muncă, călăuzite de pornirile egoismului rasist, arată rezultate deja până în prezent, cari periclitează interesele noastre vitale, fără că ar fi suferit vreo limitare serioasă sau sancțiune, fără ca factorii guvernamentali avizați la timp ar fi intervenit în mod energic, că oare n'ar trebui să recurgem chiar acuma la ultima rațiune, la mijlocul drastic al plângerii către Societatea Națiunilor? Se poate stabili că dintre toate plângerile, pe cari le-am înaintat vreodată Societății Națiunilor, n'a fost nici una așa de importantă și vitală, ca problema proporționalității etnice, mai bine zis a numărului toalitar românesc din barouri și a prejudiciilor rezultate din aceasta. *Am arătat pe larg și este evident, că aici nu este vorba numai de pâinea de toate zilele a cinci-șase sute intelectuali și a familiilor lor, ci și de faptul,*

că instituțiile minorității noastre și conaționalii noștri vor fi lipsiți de apărarea drepturilor lor în orele critice.

Cu toate acestea nu trebue să uităm, că calea la Geneva se duce prin București și numai atunci suntem nevoiți să păsim pe calea accidentată a Genevei, dacă aici acasă am făcut totul la factorii competenți pentru o intervenție energică, nu numai în interesul nostru, ci în interesul liniștei publice a țării intregi, spre a potoli agitațiunile fără margini indreptate în contra noastră, ca să putem odată discuta într'o atmosferă mai obiectivă și mai bine cunoscătoare a adevărului problemele noastre profesionale. Altcum și expunerea coautorului prezentului studiu Dr. Mikó Emeric, apărută în No. 3 al revistei „Hitel" din 1936 sub titlul „Plângerile minorității maghiare înaintea Societății Națiunilor", conclude, ca să nu recurgem la Geneva, decât în cazul extrem, spre a remedia un prejudiciu, care pericliteză chiar pâinea noastră de toate zilele, dar în caz de necesitate cu cea mai mare energie și prudență.

Am avut toată străduința, ca să Vă fac cunoscută aceasta problemă în cele mai mici amănunte, deoarece aceasta problemă nu este numai una de studiu, ci o problemă vitală a întregei maghiarimi din România! Partidul Maghiar trebue să fie straja fiecărei probleme minoritare maghiare, astfel și a problemei de trai a sutelor de familii maghiare, când politicianismul pune în primejdie și pânea aceea redusă a conaționalilor maghiari. Ceasul înfăptuirilor a bătut de mult și sper că vremurile și mai grele ce vor putea urma, nu vor găsi pe conaționalii noștri avocați, nepregătiți și cu suflet neamăsurat importanței evenimentelor.

„Richtlinien" nationaler Gerechtigkeit als Staatsgrundsatz.

Heute, da vonseiten der Klein-Entente-Staaten wieder das Trachten nach einer Lösung der Minderheitenfrage, einer der wichtigsten Probleme des Donaubeckens, auflebt, erscheint es begreiflich, dass einer unserer Leser uns den Vorwurf machte, wir hätten im vergangenen Frühjahr versäumt, unseren Lesern das amtliche communiqué im Wortlaut bekanntzugeben,

welches die tschechoslowakische Regierung veröffentlichte und worin deren Prinzipien bezüglich der Minderheitenpolitik niedergelegt sind.

Dieser Mahnung wollen wir bereitwillig Genüge tun, indem wir nachfolgend die genannte Kundgebung vollinhaltlich wiedergeben:

„In dem guten Bestreben, zum gegenseitigen Verständnis in den nationalen Beziehungen der Republik und zur Beseitigung all dessen beizutragen, was die Bevölkerung des Staates auf diesem Kreuzungsweg der nationalen Interessen in Mitteleuropa entfremden könnte, hat die tschechoslowakische Regierung den gegenwärtigen Stand der Minderheitenpolitik in der Tschechoslowakischen Republik geprüft und anknüpfend an die Tradition der tschechoslowakischen demokratischen Minderheitenpolitik, ihre weiteren Richtlinien festgelegt.

Ganz besondere Aufmerksamkeit und Fürsorge widmet die Regierung der wirtschaftlichen Situation jener Gebiete, die von der Weltkrise einiger Zweige der Industrieproduktion betroffen sind. Durch ein Zusammentreffen von Umständen sind diese Gebiete überwiegend von unseren Mitbürgern deutscher Sprache bewohnt. In der Tatsache, dass der Grossteil der der Industrieproduktion gewährten staatlichen Garantien deutschen Unternehmungen bewilligt wurde, liegt der Beweis, dass es nichts Illoyaleres geben kann, als die Regierung des Mangels an Fürsorge für die deutsche Wirtschaft zu beschuldigen.

Die Regierung investiert in die öffentlichen Arbeiten und Bauten in allen Staatsgebieten gleichmässig nach den Bedürfnissen und wird darauf achten, dass überall, also auch in den von Deutschen bewohnten Gebieten, in erster Reihe ortsansässige Unternehmer und Arbeiter beschäftigt werden. Den vergebenden Zentralbehörden wird die strenge Kontrolle über alle ihnen unterstellten Organe auch in dem Sinne auferlegt, dass diesem Prinzip der wirtschaftlichen Gerechtigkeit in vollem Umfange Genüge getan werde. Die Regierung macht insbesondere alle Organe auf die persönliche Verantwortung für die Erfüllung dieser Instruktion und auf die Folgen aufmerksam, welche sich aus der Ausserachtlassung dieses dienstlichen Auftrages ergeben würden.

Die Regierung wird bei der Durchführung der Massnahmen der sozialen Fürsorge und der sozialen Hygiene nicht bloss

auf die Bevölkerungszahl, sondern auch auf die Höhe der Arbeitslosigkeit in den einzelnen Bezirken Rücksicht nehmen.

Auf dem Gebiete der sozialen und hygienischen Jugendfürsorge wird die Regierung – wie bisher – darauf achten, dass mit der Leitung der Jugendfürsorgen Angehörige des eigenen Volkes betraut werden und sich bemühen, dass die Fürsorge-Institutionen gesichert und weiter ausgebaut werden.

Für die Aufnahme von Kräften in die Staatsdienste hat die Verfassungsurkunde der Tschechoslowakischen Republik im zweiten Absatz des § 128 die prinzipielle Richtlinie aufgestellt, als sie erklärte, dass der Unterschied in der Konfession, im Glauben, im Bekenntnis und in der Sprache keinem Staatsbürger in der Tschechoslowakischen Republik in den Grenzen der allgemeinen Gesetze hinderlich ist, insbesondere was den Eintritt in den öffentlichen Dienst, Ämtern und Würden betrifft.

Neben diesem verfassungsmässigen Grundsatz anerkennt die Regierung gleichermassen dauernde Gültigkeit dem Grundsatz, den sie einerseits zu ihrem eigenen gemacht hat und der gleichzeitig ein von den zuständigen internationalen Faktoren angenommener Grundsatz ist, dass nämlich die bedingungslose Loyalität zum Staate die selbstverständliche Voraussetzung des Rechtes der nationalen Minderheiten ist.

Die Regierung kann objektiv konstatieren, dass sich die sittliche Kraft der tschechoslowakischen Staatlichkeit je weiter um so voller auch in der Richtung der schöpferischen Zusammenarbeit der Nationalitäten bewährt.

Diese Tatsache wie auch die sich immer mehr verbreitende Kenntnis der Amtssprache ermöglicht der Regierung, einen weiteren Schrift in der Aufnahme von Angehörigen der nationalen Minderheiten in die Staatsdienste zu machen und in immer grösserem Masse auf die nicht allein allgemeinen Qualifikations- und regionalen Interessen, sondern auch auf die Interessen der Minderheiten in der Richtung einer gerechten Proportionalität Rücksicht zu nehmen.

Die sprachlichen Bedürfnisse der nationalen Minderheiten im Verkehr mit den öffentlichen Behörden und Organen sind n dem bis zu äusserst durchführbaren Mass durch das verfassungsmässige Sprachengesetz gesichert. Die Regierung erachtet es als ein selbstverständliches Gebot der politischen Moral und Klugheit, dass die Gesetze der Republik auf alle Sektoren der

öffentlichen Verwaltung vorbehaltlos erfüllt werden. Zu der Sprachenverordnung über die Korrespondenz der Bezirks- und einiger anderer Behörden mit Gemeinden, deren überwiegende Bevölkerungsmehrheit anderssprachig ist, hat die Regierung Massnahmen getroffen, dass zu den in der Amtssprache abgefassten Zuschriften ohne besonderes Ansuchen und unentgeltlich Übersetzungen in der Sprache der nationalen Minderheit der Gemeinde beigelegt werden.

Die Regierung ist bereit, das Ausmass der Sprachenprüfungen nach den tatsächlichen Bedürfnissen mit Rücksicht auf die Verwendung des Bewerbs im öffentlichen Dienst zu regeln und zur Ausgabe diesbezüglicher Behelfe beizutragen.

Der Regierungsentwurf des Staatsvoranschlages wird der Ausdruck der Entschlossenheit der tschechoslowakischen Regierung sein, dass die staatliche Politik der demokratischen Republik es als ihre grosse politische und moralische Ausgabe erachtet, bis zu ihren äussersten finanziellen Möglichkeiten die Bildung zu fördern, welche die schöne Tradition des tschechischen und des slowakischen Volkes ist, wie auch, und zwar im Geiste der gebührenden Proportionalität die Bildung ihrer Mitbürger und anderssprachigen Nationalitäten, also nicht nur der Deutschen und der Ungarn, sondern aller nationalen Minderheiten. Die Regierung zieht auch die Mitbürger der polnischen Nationalität in Betracht. Da nunmehr in unsere Minderheitenpolitik auf diesem Gebiete keinerlei Einflüsse des Auslandes eingreifen, können wir im Einvernehmen mit unseren Mitbürgern polnischer Nationalität im Geiste der Gerechtigkeit und der Brüderlichkeit das lösen, was eine Lösung vielleicht erfordert.

In der Schulorganisation ist bereits in besonders bedeutungsvoller Weise die Rücksichtnahme auf die kulturellen Bedürfnisse der einzelnen Nationalitäten geltend gemacht worden und die Regierung verschliesst sich keineswegs einer möglichen weiteren Vertiefung im Rahmen der bisherigen Organisationen. Wo sich in der Selbstverwaltung vom Standpunkte der Interessen der nationalen oder der Minderheiten-Gruppen Mängel zeigen, wird sich die Regierung um deren Beseitigung bemühen.

Die Regierung hält konsequent an den Grundsätzen der streng gerechten Minderheitenpolitik fest und wird sie den Interessen des Staates und der nationalen Minderheiten entsprechend entfalten und anpassen."

Les conversations se poursuivront entre le gouvernement de Budapest et les Etats de la Petite Entente.

Budapest, 1-er septembre (Havas). – Le communiqué publié à Sinaïa à l'issue de la conférence du Conseil permanent de la Petite Entente a causé une certaine déception. Impressionnée par les commentaires allemands favorables, ainsi que par les informations publiées sur les conversations du ministre de Hongrie à Bucarest avec MM. Antonesco, Stoyadinovitch et Krofta, l'opinion hongroise s'attendait à un résultat tangible au moins dans la question du réarmement hongrois. Les journaux publient le communiqué sans l'accompagner de commentaires. Ce n'est que dans les titres de certains journaux qu'on remarque que la conférence n'a pas apporté de décision dans les questions les plus importantes. On peut souligner cependant que tous les journaux s'abstiennent des attaques qu'on avait coutumes de diriger contre la Petite Entente à l'issue de précédentes conférences de son Conseil permanent et qu'on cherche visiblement à éviter toutes les manifestations de presse hostiles à l'amélioration de l'atmosphère entre la Hongrie et ses voisins.

On pense en effet à Budapest que le résultat négatif de la conférence dans la question du réarmement hongrois ne signifie aucunement la rupture des conversations entre la Hongrie et les Etats de la Petite Entente. On souligne au contraire qu'elles seront poursuivies et on émet l'espoir qu'elles pourront facilement aboutir dans un avenir plus ou moins proche à des résultats susceptibles de donner satisfaction à tous les partenaires.

Budapest, 1-er sept. (A. T. Hongroise). – Le rédacteur diplomatique de l'Agence Télégraphique Hongroise écrit: Du côté hongrois, on ne veut pas douter que les Etats de la Petite Entente, dans le règlement de leurs rapports avec la Hongrie, soient guidés par une bonne volonté, mais on indique que la normalisation de ces rapports est possibe seulement en écartant les obstacles véritabies qui entravent encore toujours ce rapprochement. Il s'agit de la question des minorités qui doit être réglée d'une façon satisfaisante et conformément à

l'esprit des traités en vigueur. C'est une condition indispensable non seulement au rapprochement, mais aussi à l'aplanissement de la voie vers ce rapprochement.

Si les Etats de la Petite Entente désirent certaines garanties en connexion de l'égalité des droits de la Hongrie dans la question du réarmement, la Hongrie est prête à donner ces garanties qui sont simplement de forme, car il s'agit d'un droit évident.

Prague, 2 sept. (Ceteka). – Le ministre des affaires étrangères, M. Krofta, rentrant de Sinaïa à Prague, a fait des déclarations devant le représentant de l'Agence Télégraphique Tchécoslovaque à Kosice.

M. Krofta a précisé que la Petite Entente, mettant au premier plan ses efforts tendant à assurer la paix et la collaboration internationale dans l'esprit de la SDN, attache un grand prix aux déclarations de MM. Hull et Van Zeeland.

Parmi les questions relatives à l'Europe Centrale, la question hongroise a occupé le conseil permanent. La bonne volonté des représentants de la Petite Entente à l'égard de cette question a été réconfirmée, mais on a pu constater d'une manière indubitable que les trois Etats de la Petite Entente ne veulent régler leurs rapports politiques avec la Hongrie qu'en plein accord réciproque, selon le principe de leur pacte organique. La question de l'entente avec la Hongrie sera reprise en détail à Genève au cours des délibérations en septembre.

Belgrade, 1-er septembre (DNB). – Commentant les entretiens que le ministre de Hongrie, M. de Bárdossy a eu avec les trois ministres des affaires étrangères des Etats de la Petite Entente à Sinaïa, le „Vrémé" écrit notamment : „Les rapports entre la Petite Entente et la Hongrie sont sortis de la période d'inertie. L'atmosphère entre la Petite Entente et la Hongrie s'est beaucoup améliorée. La politique de M. Stoyadinovitch qui vise à établir de bonnes relations avec tous les Etats voisins, ainsi que la politique de ses collègues des Etats de la Petite Entente, rendrait possible la normalisation complète des rapports entre la Petite Entente et la Hongrie."

Le président du Conseil roumain a abordé le problème des minorités.

Le président du Conseil, M. Tataresco, accompagné du ministre de la Défense Nationale et du ministre de l'Air et de la Marine, est arrivé, ce matin à Oradea Mare en tournée d'inspection. A cette occasion, il a prononcé un discours dans lequel il a dit, entre autres:

„Nous proclamons de nouveau notre désir de paix et notre vif désir de vivre en amitié avec ceux que les vicissitudes de l'historie ont placé dans le passé sur la voie de la grande mésentente. Nous déclarons à cette occasion que nous sommes prêts à collaborer avec eux pour la consolidation et la défense de la paix et pour l'organisation dans cette région de l'Europe d'une communauté fondée sur le respect du droit et l'harmonie des intérêts. Nous tendons une main amicale a tous ceux qui partagent ces convictions et ces sentiments et à tous ceux qui sont animés du même désir de paix et de collaboration. Parlant dans une ville ayant une importante population minoritaire, je tiens a déclarer que nous voulons consolider nos rapports de cohabitation normale et de confiance mutuelle avec les minorités à jamais englobées dans notre Etat national et que l'histoire a situées depuis des siècles dans l'intérieur des frontières appartenant à notre peuple.

Animés du souffle du temps où nous vivons et dans le cadre de nos lois issues de l'équité et de la justice, nous désirons assurer à ces minorités toutes les conditions nécessaires pour leur libre développement. Quant aux malentendus et aux difficultés surgissant naturellement dans les rapports entre la majorité et les minorités, ils pourront toujours être résolus dans l'atmosphère créée par l'esprit le plus large d'entente et de conciliation. Mais, bénéficiant de ce traitement, les minorités ont le devoir de n'oublier en aucune circonstance qu'elles doivent remplir toutes leurs obligations qu'elles ont envers l'Etat roumain et que la première obligation est de faire siens tous les intérêts et toutes les aspirations de cet Etat qui au prix des sacrifices leur garantit leur langue, leur culte et leur prospérité."

(Rador. 9. oct.)

Déclarations de M. Stoyadinovitch sur le concordat.

Le président du Conseil et ministre des Affaires Etrangères, M. Stoyadinovitch, a fait, devant les représentants de la presse, la déclaration suivante concernant la question du concordat: „Puisque il a été adopté par la Chambre, le projet de loi comportant ratification du concordat devait être présenté au Sénat pour être discuté. Mais, déjà le 23 juillet, c'est-à-dire le jour de la ratification du concordat par la Chambre, j'ai déclaré que nous tous nous devons souhaiter que le concordat passât dans la meilleure et la plus conciliante atmosphère dans le peuple. J'ai ajouté également que par l'adoption du concordat la paix confessionnelle dans le pays ne doit pas être troublée. En terminant, je souligne que le gouvernement royal ne présentera pas immédiatement le concordat devant le Sénat. En ce qui concerne le concordat, les circonstances ne se modifieront que le jour où je modifierai mon point de vue exposé il y a deux mois. Restant fidèle à ce point de vue, le gouvernement royal ne présentera pas au Sénat le concordat aux fins de discussion et de ratification." *(Avala, 9 oct.)*

Le problème minoritaire et le parti du „Front roumain".

Dans un discours prononcé à Bucarest, un leader du parti, M. G. Angelesco, ancien ministre, a polémisé avec M. Mihalaké et M. Junian au sujet de la politique minoritaire qu'ils ont préconisée.

Le gouvernement actuel s'en va, a-t-il déclaré et le pays a besoin d'un nouveau gouvernement d'autorité et d'affirmation de l'élément roumain dans la direction politique et économique du pays. Nous ne nous demandons pas ce qu'il y a à faire avec les cinq millions de minoritaires qui se trouvent dans le pays — on doit plutôt se demander ce qui est à faire avec les 15 millions de Roumains. Nous devons nous demander ce qui est à faire avec les dizaines de milliers de jeunes gens, que nous avons enlevés aux villages, qui ont étudié dans les écoles et qui ne trouvent maintenant de places à cause des minoritaires. En Roumains, voilà à quoi nous pensons: quoi faire avec les nôtres. Quant aux minoritaires et aux Juifs, s'ils ont le droit de rester dans le pays, qu'ils s'encadrent dans toutes les classes sociales et non seulement dans la classe dirigeante et exploitant le travail des Roumains. Du nombre de cinq millions de minoritaires, presque deux millions n'ont pas le droit de rester dans

le pays, puisqu'ils ne sont pas nés ici et n'ont pas vécu dans le pays.

Les étrangers de chez nous se sont enrichi par les gouvernements. Faisons donc œuvre de gouvernement au profit de Roumains et renversons la pyramide sociale avec le sommet en bas. En pareil cas, nous aurons à penser aux 15 millions de Roumains et non pas aux 5,000.000 de minoritaires.

M. Angelesco a fait la constatation que l'action du „Front roumain" en faveur du travail roumain porte déjà ses fruits et les capitalistes étrangers ont commencé à chercher les ouvriers et les fonctionnaires Roumains, en remplacement des minoritaires, qu'ils chassent de leurs entreprises.

Mais ce faisant, on ne se demande pas qu'est ce que doivent faire les minoritaires, privés ainsi de leurs moyens de subsistance et de la possibilité de travail.

Une mesure contre les minorités.

Le ministre du Commerce et de l'Industrie, M. Valeri Pop, a publié une lettre circulaire adressée à toutes les sociétés industrielles et commerciales, les invitant à augmenter le nombre de leurs employés roumains. La lettre est adressée à 72 entreprises de commerce dans le Banat et la Bucovine, où les minorités non-roumaines sont très importantes. Le ministre veut qu'au moins 50 % des employés soient des Roumains purs. Les industriels sont invités de répondre à la requête du ministre jusqu'au premier octobre. La lettre circulaire a éveillé une grande inquiétude parmi les minorités.

BÜCHER UND ZEITSCHRIFTEN.

Kardos Béla dr.: «*Possibilities of peaceful change in the present trends of assimilation, dissimilation, reassimilation*» („Über die Möglichkeiten einer friedlichen Änderung gegenwärtiger Assimilations-, Dissimilations- und Rückassimilationsbestrebungen.") 24 Textseiten, 6 Karten, 3 statistische Tabellen.

(Vorgelegt als 9. ungarische Gedenknote dem „Kongress für internationale Studien", 10. Tagung, Paris, 8. Juni–3. Juli 1937).

Der Verfasser untersucht die Frage: wie ist auf friedlichem Wege eine möglichste Verringerung der grossen Reibungsflächen zwischen nachbarlich wohnenden Nationalitäten zu erzielen? Er kommt dabei zum Ergebnis, dass die friedliche, sich selbst überlassene Entwicklung von selbst die Tendenz hat, die

Reibungsflächen zwischen verschiedenen Nationalitäten auf ein Minimum zu verringern. Seine Ansicht stützt der Autor auf reichliches statistisches und historisches Material über die Nationalitäten der Schweiz und der Slowakei.

In der Schweiz hat sich der Staat seit jeher jeder einseitigen Begünstigung, jeder künstlichen oder gewaltsamen Regelung der Interessen der dort lebenden Nationalitäten enthalten. Ja, darüber hinaus garantiert der Bund durch besondere Bestimmungen alle Voraussetzungen der friedlich-natürlichen Entwicklung. Und die Geschichte zeigt, dass diese Entwicklung zu einer beispielgebenden Verringerung aller Reibungsflächen zwischen den verschiedenen Nationalitäten auf ein Minimum geführt hat. Weiter, dass dieser Zustand, einmal erreicht, sich als ausserordentlich stabil und als wahre Sicherung des inneren Friedens erwiesen hat. Die Verringerung der Reibungsfläche erfolgt auf die Weise, dass die Sprachgrenze durch gegenseitige Assimilation eine möglichst einfache Gestalt annimmt, Sprachinseln gegenseitig aufgesaugt werden u. ä. m. Es wird so ein natürlicher, schmerzloser Ausgleich erreicht, bei dem sich keine Partei zu beklagen hat.

Einen ähnlichen Verlauf hat der Ausgleichsprozess in der Slowakei bis zum Umsturz genommen. Entgegen den Behauptungen tschechischer Nationalisten haben die Forschungen des russischen Professors Petrov erwiesen, dass die ungarisch-slowakische Sprachgrenze seit der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts sich nicht mehr geändert hat. Ferner zeigt das reichlich erhaltene statistische Material, dass während des ungarischen Regimes weit mehr ungarische Gemeinden slawisiert wurden als umgekehrt. Es handelt sich dabei beiderseits um versprengte Volksteile, die von dem umgebenden Mehrheitsvolk auf natürlichem Wege allmählich aufgesaugt wurden. Kardos zeigt diese Entwicklung, die die von ihm aufgestellten Gesetze vollauf bestätigt, an Hand von übersichtlichen Kartenskizzen und statistischen Aufstellungen. Die von selbst erfolgte Reduktion der Reibungsflächen und die Stabilität der schliesslich erreichten Verhältnisse sind der beste Beweis, dass während des ungarischen Regimes die friedlich-natürliche Entwicklung der Beziehungen zwischen den zwei Nationalitäten durch keine gewaltsamen Eingriffe gestört wurde.

Das Bild änderte sich mit einem Schlage nach dem Re-

gimewechsel. Nunmehr wurden die tschechoslowakischen Interessen von staatswegen einseitig, auf Kosten der übrigen Nationalitäten gefördert. Die Entnationalisierung der Magyaren wird mit den bedenklichsten Mitteln betrieben, während die ausgleichende Assimilation der Slowaken durch künstliche Eingriffe, wie Schul-, Wahl-, Agrarpolitik, Kolonisation, Ernennung statt Wahl von Korporationen und Funktionären etc., hintertrieben wird. Die Konsequenzen dieser Unterbindung der natürlichen Entwicklung ist ein enormes Anwachsen der nationalen Reibungsflächen, was nicht zuletzt Hass, Neid, Feindschaft und Unfrieden zur Folge hat. Die durch die Eingriffe des tschechoslowakischen Staates bewirkten gewaltsamen Änderungen in den Beziehungen der Natonalitäten zueinander, die künstliche Vergrösserung der Reibungsflächen werden vom Verfasser wiederum an sorgfältig ausgearbeiteten Karten veranschaulicht.

Die aus seinen Untersuchungen gewonnenen Einsichten verwertet der Verfasser in Form von praktischen Vorschlägen. Da die Assimilation nun einmal als natürlicher Prozess nicht ausgeschaltet werden kann, so soll wenigstens, meint der Verfasser, die Verringerung der rassischen Reibungsflächen der Natur selbst überlassen und durch staatliche Eingriffe weder gefördert noch gehemmt werden. Jede Art staatlicher Hilfe soll solchen nationalen Verbänden entzogen werden, deren Ziel es ist, in geschlossene Siedlungsgebiete von Minoritäten mit gewaltsamen Mitteln einzudringen. Neben den Rechten des Individuums sollen auch kollektive Rechte der Nationalitäten (Kulturautonomie, Personenkataster etc.) anerkannt werden. Nach dem Muster der weitgehend autonomen Schweizer Kantonen, Distrikte und Gemeinden soll die Staatsgewalt auch in Zentraleuropa dezentralisiert und vor allem die allzu rasch wachsenden zentraleuropäischen Hauptstädte ihrer diktatorischen Übermacht über alle übrigen Teile des Landes entkleidet werden.

Die fieberhafte, künstlich-gewaltsame Vergrösserung der Reibungsflächen zwischen benachbarten Nationalitäten, wie sie von zentraleuropäischen Staaten gegenwärtig vielfach gefördert wird, vermindert die Aussichten des wahren Friedens und man kann dem Vorschlage des Verfassers nur zustimmen, dass im Interesse des Friedens alles geschehen sollte, was die Reibungsflächen auf friedlichem Wege vermindert. ***Béla v. Juhos.***

Director şi redactor răspunzător: Dr. Elemér Jakabffy.
Tipografia Husvéth şi Hoffer, Lugoj.